

POSTANOWIENIE

12 lutego 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Piotr Telusiewicz

na posiedzeniu niejawnym 12 lutego 2025 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa M. Z.

przeciwko Skarbowi Państwa - Zakładowi Karnemu w [...]

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej M. Z.

od wyroku Sądu Okręgowego w Elblągu

z 13 października 2023 r., I Ca 36/23,

I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

II. nie obciąża powoda kosztami postępowania kasacyjnego;

III. przyznaje adwokatowi D.R. od Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Iławie 1800 zł (tysiąc osiemset złotych), w tym podatek od towarów i usług we właściwej stawce, tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną powodowi z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

1. Wyrokiem z 13 października 2023 r., Sąd Okręgowy w Elblągu, w sprawie z powództwa M. Z. przeciwko Skarbowi Państwa - Zakładowi Karnemu w [...], o zapłatę, na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Rejonowego w Iławie z 14 grudnia 2022 r., oddalił apelację (pkt 1) oraz orzekł o kosztach postępowania (pkt 2, 3).

2. Od wyroku Sądu Okręgowego skargę kasacyjną wywiódł powód, zaskarżając wyrok w części, tj. w zakresie pkt 1.

3. Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powołując się na przesłankę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

4. Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie służy zaś merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

5. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ustawodawca zmierzał do zagwarantowania, że skarga kasacyjna, nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie pełnić przypisane jej funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek do czterech ma więc zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga kasacyjna nie stanie się

instrumentem wykorzystywanym w każdej sprawie. Tak więc, nie w każdej sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania, w przeciwnym razie Sąd Najwyższy stałby się wbrew obowiązującym regulacjom sądem trzeciej instancji. Nie jest rolą Sądu Najwyższego korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

6. Skarga kasacyjna strony powodowej nie zawiera argumentów dostatecznych dla uznania, że skarżący skutecznie wykazał, iż w sprawie zachodzi powołana przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c. Jak wskazano w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powód uznał, że „zachodzi nieważność postępowania przed Sądem II instancji, albowiem powód został pozbawiony możliwości obrony swych praw, w rozumieniu art. 379 pkt 5 kpc”. Powód przy tym uzasadniał swoje przekonanie zarzutami związanymi z naruszeniem art. 299 i 374 k.p.c.

Przypomnieć należy, że art. 299 k.p.c. przewiduje jedynie fakultatywną możliwość dopuszczenia dowodu z przesłuchania strony jeżeli po wyczerpaniu środków dowodowych lub w ich braku pozostały niewyjaśnione fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Przy tym sąd musi mieć przekonanie, że przyczyni się do wyjaśnienia tych faktów. W przedmiotowej sprawie, treść uzasadnienia orzeczenia Sądu Okręgowego, nie wskazuje by w ocenie Sądu istniały niewyjaśnione fakty. Wręcz przeciwnie, Sąd Okręgowy dokonał szczegółowej analizy zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i na tej podstawie uznał, iż jest on wystarczający do wydania orzeczenia w sprawie.

Nie można też podzielić rozważań skarżącego dotyczących wadliwości rozpoznania sprawy na posiedzeniu niejawnym przez Sąd Okręgowy. Niezłożenie, przez pełnomocnika powoda, wniosku o przeprowadzenie rozprawy, w kontekście treści art. 374 zd. 2 k.p.c. (rozpoznanie sprawy na posiedzeniu niejawnym jest niedopuszczalne, jeżeli strona w apelacji lub odpowiedzi na apelację złożyła wniosek o przeprowadzenie rozprawy), uprawniało Sąd Okręgowy do zastosowania art. 374 zd. 1 k.p.c. (sąd drugiej instancji może rozpoznać sprawę na posiedzeniu

niejawnym, jeżeli przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne). Ta ocena została wyrażona w uzasadnieniu wyroku Sądu Okręgowego, w którym wskazano, że: „W ocenie Sądu Okręgowego, Sąd I instancji przeprowadził staranne postępowanie dowodowe, a zgromadzony materiał procesowy ocenił w sposób nienaruszający zasad logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego. Skarżący nie wskazał w tym zakresie żadnych uchybień, które pozwoliłyby na zmianę zaskarżonego wyroku.”

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Najwyższy aprobuje argumentację podnoszoną w odpowiedzi na skargę kasacyjną (przemawiającą za odmową przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania), a przytaczanie podniesionych tam argumentów, uznaje w tym miejscu za zbędne.

11. Z powyższych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 1 k.p.c.).

O kosztach postępowania rozstrzygnięto na podstawie art. 102 k.p.c., stosowanego odpowiednio w postępowaniu kasacyjnym. Odstąpienie od obciążenia strony przegrywającej obowiązkiem zwrotu kosztów uzasadnione było sytuacją osobistą i majątkową powoda oraz faktem, że powód był subiektywnie (z racji na sferę okoliczności ocenianych w sprawie) przekonany o zasadności dochodzonego roszczenia.

Zaś w przypadku nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu w postępowaniu kasacyjnym, Sąd Najwyższy orzekł na podstawie § 2 pkt 5 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, pomijając § 8 pkt 5 i § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego kosztów pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu. Analiza statusu adwokatów i radców prawnych oraz ich roli w postępowaniu, w którym występują jako podmioty powołane i zobowiązane do zastępstwa prawnego, prowadzi do uznania, że różnicowanie ich wynagrodzenia – w zakresie podwyższenia lub nie przyznanej opłaty o kwotę podatku od towarów i usług - nie ma konstytucyjnego uzasadnienia (zob. także wyroki TK: z 23 kwietnia 2020 r., SK 66/19; z 20 grudnia

2022 r., SK 78/21; z 19 kwietnia 2023 r., SK 85/22; z 20 kwietnia 2023 r., SK 53/22).
Przyznana kwota obejmuje podatek VAT.

[a.ł]